

Warum, wieso: wordt de Duitse grens bewaakt?

Wat je altijd over Duitsland wilde weten maar nooit durfde te vragen

Achtergrond - 17 maart 2023 - Auteur: Lynn Stroo

Wie onlangs per auto vanuit Oostenrijk de grens met Duitsland heeft gepasseerd, heeft het vast opgemerkt: de grens wordt strenger bewaakt dan bijvoorbeeld die tussen Duitsland en Nederland. Files voor de grensposten, politiebeambten met geweren en paspoortcontroles: het is een ongewoon beeld in het Schengengebied. Waarom voert Duitsland deze controles uit?

Voor inwoners van de Europese Unie is vrij reizen tussen de 26 landen die vallen onder het Schengengebied al meer dan 35 jaar een recht. In het [Akkoord van Schengen](#) uit 1985 is vastgelegd dat burgers de binnengrenzen kunnen oversteken zonder dat ze standaard hun paspoort of identiteitskaart moeten tonen. Alleen in uitzonderlijke gevallen mogen landen volgens de Schengengrenscodes (SBC) tijdelijke grenscontroles instellen, bijvoorbeeld bij ernstige bedreiging voor de openbare orde of de binnenlandse veiligheid.

Toch voert de Bundespolizei opgeteld al ruim zeven jaar controles uit aan de grens met Oostenrijk, in de Zuid-Duitse deelstaat Beieren. Dat begon in de herfst van 2015, tijdens de vluchtelingencrisis. Via verschillende routes kwam bijna een miljoen vluchtelingen Duitsland binnen. Veel van hen kwamen via de zogenoemde Balkanroute: vanuit Griekenland reisden ze via Macedonië, Bulgarije, Servië en Hongarije naar West-Europa.

Waarom betalen Duitsers nog vaak met contant

geld? Waarom mag je op de Duitse Autobahn zo hard rijden? In de serie 'Warum, wieso?' zoeken we antwoorden op vragen over Duitse eigenaardigheden.

In dit specifieke geval keurde de Europese Commissie (EC) destijds de tijdelijke grenscontroles in Duitsland goed. De meeste personen die Duitsland binnenkwamen waren niet elders in de EU-geregistreerd of hadden geen geldige identiteitspapieren en daarom waren er zorgen over de veiligheid, [stelde de EC](#).

Sinds 2015 is het tijdelijke grenstoezicht in Beieren keer op keer met zes maanden verlengd, met min of meer dezelfde argumenten. Het oprekken van de tijdelijke grenscontroles is in strijd met het Schengenverdrag. Het grenstoezicht in uitzonderlijke gevallen is bedoeld als laatste redmiddel, [schrijft de SBC voor](#), en mag verlengd worden tot maximaal twee jaar. Toch blijft Duitsland, net als Oostenrijk, Zweden, Denemarken en Noorwegen, bepaalde grenzen controleren. Naast de vluchtelingen crisis vormde ook coronapandemie een belangrijke reden hiervoor. En recent de oorlog in Oekraïne, die het gevaar van bijvoorbeeld wapensmokkel met zich meebrengt.

De inmiddels quasi-permanente grenscontroles in Zuid-Duitsland mogen dus niet, maar de Europese Commissie heeft de afgelopen jaren geen juridische actie ondernomen tegen Duitsland en de andere landen die de Schengen-regels overtreden, stelden hoogleraar Europees Recht Jorrit Rijpma (Universiteit Leiden) en onderzoeker EU-recht Stephan Salomon (UvA) in [hun onderzoek \(2021\)](#) vast.

Salomon nam zelf de [proef op de som](#). Toen hij in 2019 vanuit Slovenië naar Oostenrijk reisde, werd hij om zijn paspoort gevraagd. Omdat het volgens hem om een grenscontrole ging, weigerde hij. Salomon kreeg een boete van 36 euro, die hij vervolgens aanvocht bij de rechter. Op 26 april 2022 kreeg de onderzoeker gelijk en oordeelde het Europese Hof van Justitie dat de Oostenrijkse grenscontrole in strijd was met de EU-wetgeving.

De rechter bevestigde dat Schengen-lidstaten tijdelijke grenscontroles mogen invoeren voor zes maanden. Die mogen direct daarna ook eventueel verlengd worden, mits een land geconfronteerd wordt door een nieuwe ernstige dreiging. Een verlenging met dezelfde argumenten is niet toegestaan. Duitsland kan er dus op wachten dat iemand de grenscontroles in Beieren aanvecht.

Toch liet de Duitse minister van Binnenlandse Zaken Nancy Faeser (SPD) in oktober vorig jaar [weten](#) dat de grenscontroles met Oostenrijk opnieuw werden verlengd. De reden: een toename van illegale immigratie. Uit de cijfers van de politie bleek toen dat tot en met oktober 2022 71.011 mensen illegaal Duitsland waren binnengekomen. Het jaar ervoor waren dat er 57.637, een flinke toename, schreef de regionale omroep [Bayerischer Rundfunk](#) in november vorig jaar. De meeste mensen kwamen uit Turkije, Afghanistan of Syrië.

Op de website van de ADAC, vergelijkbaar met de Nederlandse ANWB, is te lezen dat de grenscontroles tussen Duitsland en Oostenrijk steekproefsgewijs gehouden worden, vooral uitgevoerd op de grensovergangen op de snelweg. Ondanks dat niet elke voorbijganger zijn paspoort hoeft te laten zien, kunnen de files voor een grenspost flink oplopen.

Begin dit jaar schreven de verkeersministers van Beieren en het Oostenrijkse Tirol in een gezamenlijke brief dat de grenscontroles grote impact hebben op de bevolking. 'De files en de stremmingen in het grensoverschrijdende openbaar vervoer (waarin ook controles plaatsvinden, red.) belasten en irriteren de burgers', [citeerde de Bayerischer Rundfunk uit de brief](#). De ministers pleiten ervoor dat de controles verbeterd worden, maar niet afgeschaft. Want, zegt de Beierse minister Christian Bernreiter (CSU) in de brief: de controles zijn "nog absoluut verstandig en belangrijk."

Het is nu afwachten of reizigers die na april vanuit Oostenrijk naar Duitsland reizen nog steeds geconfronteerd worden met gewapende agenten of paspoortcontroles. Dan is voor de zoveelste keer de termijn van de 'tijdelijke' grensbewaking verlopen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/54492/warum-wieso-wordt-de-duitse-grens-bewaakt>